

5843

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI ZARZĄDU

ELEKTROWNI MIEJSKIEJ

W KRAKOWIE

ZA ROK

1908.

NAKŁADEM ZARZĄDU ELEKTROWNI MIEJSKIEJ W KRAKOWIE.

CZCIONKAMI DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ W KRAKOWIE, UL. MIKOŁAJSKA 13
pod zarządem A. Szyjewskiego.

1910.

5843

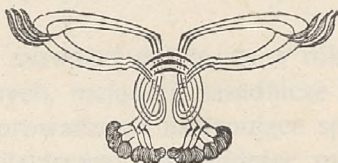
SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI ZARZĄDU

ELEKTROWNI MIEJSKIEJ W KRAKOWIE

ZA ROK

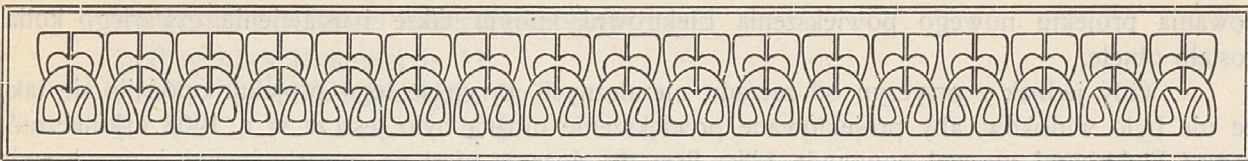
1908.

NAKŁADEM ZARZĄDU ELEKTROWNI MIEJSKIEJ W KRAKOWIE.

CZCIONKAMI DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ W KRAKOWIE, UL. MIKOŁAJSKA 13,
pod zarządem A. Szyjewskiego.

1910.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOSCI ZARZĄDU ELEKTROWNI MIEJSKIEJ W KRAKOWIE

ZA ROK 1908.

A) Ogólne uwagi.

Niniejsze sprawozdanie jest czwartym z rzędu i wykazuje czynności zakładu za rok administracyjny 1908. Rozwój instytucji postępuje szybciej, niż kiedykolwiek przypuszczano. Nietylko bowiem przyrost instalacji jest większy od roku zeszłego, ale i przyrost spożytkowanego prądu jest w tym roku silniejszy od lat poprzednich. Przyrost ten spowodowali sami tylko mniejsi, drobni konsumenci; większych konsumentów w roku sprawozdawczym nie przyłączono. Wobec tak wielkiego przyrostu zmuszony będzie zarząd Elektrowni znowu wystąpić z projektem dalszego rozszerzenia, który jednak, wobec wielkiego rozrostu, musi być oparty na szerszej i na daleką metę przewidzianej podstawie. Roboty około projektu są w pełnym toku i zostaną jeszcze w roku 1909 wykończone.

Przystępując do szczegółów zauważyć należy, że w roku sprawozdawczym załatwiono wiele spraw technicznych i administracyjnych, mających zasadnicze znaczenie.

W dziale technicznym przeprowadzono następujące sprawy:

Jeszcze w r. 1907 zarząd Elektrowni, przewidując znaczny wzrost obciążenia, przedłożył Komisji gazowo-elektrycznej wniosek, mający na celu budowę czwartego kotła parowego. Posiadając tylko 3 kotły, Elektrownia nie miałaby żadnej rezerwy w tym wypadku, skoro dwa kotły będą w ruchu, trzeci zaś, w czasie czyszczenia lub naprawy, zdemontowany i wskutek tego do ruchu nieprzydatny.

Komisja gazowo-elektryczna przyjęła ten wniosek zarządu na posiedzeniu dnia 24. czerwca 1907 i uchwaliła przedstawić go Radzie miasta do zatwierdzenia.

Rada miasta uchwalała ustawienie czwartego kotła na posiedzeniu 27. czerwca 1907, a Komisja gazowo-elektryczna oddała dostawę w dniu 16. lipca 1907 „Pierwszemu Berneńskiemu Towarzystwu dla fabrykacji maszyn“.

Ponieważ jednak firma ta oświadczyła, że nie byłaby w stanie uskutecznić dostawy jeszcze przed zimą 1907, zarząd Elektrowni zamówienie to cofnął, równocześnie zaś przystąpił do wypra-

cowania projektu nowego powiększenia Elektrowni, którym także i ustawienie czwartego kotła zostało objęte.

Gdy jednak z przyczyn od zarządu niezależnych, przyjęcie tego projektu opóźniło się tak, że nie było widoków, aby projektowane powiększenie można było jeszcze w r. 1908 skutecznie, zarząd Elektrowni wezwał ponownie kilka firm do złożenia ofert na czwarty kocioł i przedstawił oferty te Komitetowi gazowo-elektrycznemu na posiedzeniu dnia 27. marca 1908, ten zaś uchwalił oddać dostawę „Pierwszemu Berneńskiemu Towarzystwu dla fabrykacji maszyn“, które dostawę w jesieni 1908 r. skuteczniło.

Tymczasem projekt ogólnego powiększenia omawiano na posiedzeniach Komitetu dnia 13. i 24. lutego, Komisja zaś przyjęła go 18. marca 1908. Na tej podstawie rozpisano rozprawę ofertową, która odbyła się w maju 1908 z rezultatem jednak niepomyślnym, gdyż wszystkie firmy oferujące oznaczyły termin dostawy na 10 do 12 miesięcy. Wobec tego, że projektowane powiększenie nie mogło być w potrzebnym czasie skutecznie, należało zmienić program robót i poszukać innego rozwiązania, ze względu na silnie wzrastające obciążenie Elektrowni. Z tych powodów projekt powyższy, zatwierdzony przez Komisję, Radzie miejskiej do uchwały przedłożony nie został.

Utrzymując ów projekt w zasadzie, opracował zarząd Elektrowni nową alternatywę, według której miano w pierwszym rzędzie przeprowadzić powiększenie sprawności akumulatorów, przez ustawienie — w miejsce obecnej baterji, która będzie przeniesiona do podstacji — nowych elementów o sile prawie podwójnej.

Projekt ten był przedmiotem obrad Komitetu na posiedzeniu 20. maja 1908. Zatwierdziwszy takowy, wybrał Komitet natychmiast, ze względu na pilność sprawy, z dwóch przedstawionych ofert, ofertę Gal. Fabryki akumulatorów systemu „Tudor“, Braci Schleyen i Ski. we Lwowie. Sam projekt zaś został przedłożony Komisji gazowo-elektrycznej, która przyjęła odnośne wnioski do zatwierdzającej wiadomości, na posiedzeniu dnia 12. czerwca, a Rada miasta uchwaliła je na posiedzeniu w dniu 2. lipca 1908. W lipcu rozpiął zatem zarząd nową rozprawę ofertową. Z pomiędzy nadesłanych piętnastu ofert wybrał Komitet na posiedzeniu dnia 23. września 1908 trzy, — rozdając roboty i dostawy w następujący sposób:

1. Pierwsze Berneńskie Towarzystwo dla fabrykacji maszyn otrzymało 2 kotły parowe, pompę zasilającą, rurociągi i turbinę parową;
2. Fabryka maszyn L. Zieleniewski Tow. akc. w Krakowie — maszynę parową;
3. Towarzystwo elektryczne A. E. G. Union w Wiedniu — dynamo do maszyny parowej i dla turbiny oraz rozdzielnicę.

W myśl przyjętego i zatwierdzonego projektu zajął się zarząd Elektrowni również wyszukaniem gruntu odpowiedniego pod budowę podstacji w dzielnicy Kleparz lub Piasek.

W tym celu wykonał zarząd Elektrowni trzy projekty sieci zasilającej, potrzebnej do połączenia podstacji z nowymi punktami zasilającymi istniejącej już sieci rozdzielczej.

Podstacja położona na północy, na wolnym gruncie miejskim (Maślakówka), wymagałaby wydatku K 80.000 na kable elektryczne, przyczem z powodu konfiguracji gruntu należałoby zbudować około 240 sążni kwadratowych, co przy cenie K 100 spowodowałoby wydatek K 24.000, czyli razem **K 104.000.**

Podstacja położona na zachodzie, również na gruncie miejskim (Rejówka), spowodowałaby wydatek na sieć kablową w kwocie K 75.000. Należałoby przytem nabyć 200 sążni kwadratowych, które byłyby w całości zabudowane, względnie podwórzami zajęte, co kosztowałoby dalsze K 30.000, licząc za sążeń kwadratowy po K 150, czyli razem **K 105.000.**

W końcu zastanawiano się nad umieszczeniem podstacji w samym środku zasilanego obszaru, to jest w okolicy zbiegu ulicy Łobzowskiej i Biskupiej. Koszt sieci zasilającej spadł w tym projekcie do K 40.000.

Na grunta otrzymano następujące oferty :

1. Przy ulicy Biskupiej L. 11;
2. " " Łobzowskiej L. 7;
3. " " " L. 9;
4. " " " L. 11.

Grunt przy ulicy Biskupiej położony był w środku parceli i nie posiadał frontu do ulicy. Właściciel tego gruntu zażądał od gminy otwarcia ulicy na jej koszt, aby tym samym otworzyć dostęp do reszty jego parcel podwórzowych. Ponieważ w dodatku konfiguracja gruntu utrudniała w znacznym stopniu budowę podstacji, Komitet wykonawczy przeszedł nad tą ofertą do porządku dziennego.

Grunt przy ulicy Łobzowskiej L. 7 miał wielkość około 261 sążni kwadratowych, za które właściciel zażądał po K 250, to jest razem K 65.250. Grunt ten miał dwa fronty, jeden do ulicy Łaziennej, drugi do ulicy Łobzowskiej. Ze względu na potrzebne światło dla hali maszyn i pomieszczeń akumulatorowych należało grunt zabudować w całości, ustawiając budynki niskie.

Grunt przy ulicy Łobzowskiej L. 11, o powierzchni 130 sążni kwadratowych był za mały, ponieważ podstacja potrzebowała przy dwupiętrowych budynkach conajmniej 160 sążni kwadratowych. Prócz tego żądano cenę K 36.000, czyli K 277 za sążeń kwadratowy.

Grunt przy ulicy Łobzowskiej L. 9, obejmujący 272 sążni kwadratowych, oferowano za cenę K 60.000, czyli po K 220. Grunt ten miał tę wielką zaletę, że posiadał 3 fronty, to jest do ulicy Łobzowskiej, Biskupiej i Łaziennej i że konfiguracja jego zezwalała na wyzyskanie tylko części gruntu, to jest 160 sążni kwadratowych, tak iż pozostała reszta 112 sążni kwadratowych, które będzie można zużyć do innych celów. Do budowy podstacji zużyto zatym gruntu za cenę K 35.200.

Zatrzymując się więc przy tej alternatywie okazało się, że koszt gruntu i sieci zasilającej był niższy od kosztów, gdyby budowano podstację na Maślakówce lub Rejówce, gdyż wynosił przy ulicy Łobzowskiej L. 7 K 105.250, przy ulicy Łobzowskiej L. 11 K 76.000, przy ulicy Łobzowskiej L. 9 K 75.250.

Z pomiędzy oferowanych parcel najodpowiedniejszą, tak co do ceny samego gruntu, jak i co do kosztów doprowadzania kabli i sieci zasilającej, była zatym parcela narożna, przy ulicy Łobzowskiej L. 9, u wylotu ulicy Biskupiej.

Zarząd Elektrowni przedstawił odnośne wnioski, które były przedmiotem obrad Komitetu na posiedzeniach dnia 27. marca i 24. kwietnia i zostały przezeń przyjęte. Komisja gazowo-elektryczna uchwaliła je w zastępstwie Rady miasta na posiedzeniu w dniu 25. lipca 1908.

Projekt budowy samej podstacji objęty był ogólnym programem inwestycyjnym, uchwalonym przez Radę miasta.

Zatwierdzeniem planów budowy i rozdaniem robót zajmował się Komitet na posiedzeniach dnia 27. marca i 17. sierpnia 1908.

Już przy założeniu Elektrowni podnoszono niejednokrotnie tak ze strony Prezydium jak i w Komisji żądanie, aby przy Elektrowni wybudowano mieszkania dla urzędników, którzy, mieszkając tam, mieliby obowiązek czuwania nad ruchem w godzinach pozabiurowych. Żądaniu temu uczyniono narazie w ten sposób zadość, że wynajęto w bezpośrednim sąsiedztwie, w realności Gazowni miejskiej (po Stoczkiewiczach), mieszkanie dla werkmistrza, w domu zaś administracyjnym oddano jeden pokój (na parterze) starszemu maszyniście na mieszkanie.

Postępując dalej wskazanym śladem, przedstawił Zarząd Elektrowni projekt budowy II. piętra na domu administracyjnym, z przeznaczeniem na mieszkania dla urzędników. Wydatki na ten cel wstawiono do ogólnego projektu powiększenia Elektrowni, uchwalonego przez Radę miejską dnia 2. lipca 1908.

Komitet zajmował się zatwierdzeniem planów budowy i oddaniem robót, na posiedzeniach w dniu 27. marca oraz 9. i 11. lipca 1908.

Na podstawie umowy zawartej z Towarzystwem elektrycznym A. E. G.-Union w Wiedniu, jako z dostawcą urządzenia gazowego i na podstawie protokołu kolaudacyjnego z dnia 1. września 1905 r., okres gwarancji rozpoczął się z dniem 1. sierpnia 1905, a skończył się z dniem 1. sierpnia 1907 roku.

Rekolaudacja odbyła się w myśl umowy, dnia 19. i 20. sierpnia 1907, przy współudziale rzeczoznawcy, profesora Karola Nowaka z Pragi oraz zastępców Elektrowni i dostawcy.

Komisja rekolaudacyjna zakwestyionowała różne części dostawy, a firma A. E. G.-Union zgodziła się na żądane zmiany, pismem z dnia 27. września 1907 r.

Komitet wykonawczy omawiał tę sprawę na posiedzeniu dnia 3. lutego 1908 i ustalił ostatecznie za zgodą dostawcy należność za dostawę na kwotę K 576.363'50.

Ponieważ jednak maszyny gazowe jako jednostki zaledwie 200-kilowatowe były już za słabe nawet dla ruchu dziennego, a pozatym wymagały liczniejszego personelu obsługującego, zdecydowano się je usunąć. Wymiana ta mogła być obecnie tym łatwiej i korzystniej przeprowadzona, że zyskując w ten sposób miejsce potrzebne na ustawienie nowej (III.) maszyny parowej i turbiny, oszczędzano zarazem wydatek około 150.000 K na powiększenie hali maszyn i kotłowni, który w przeciwnym razie byłby nieunikniony.

Towarzystwo elektryczne A. E. G.-Union oświadczyło gotowość odkupienia napowrót całego urządzenia gazowego, za cenę wartości bilansowej tego urządzenia z końcem 1909 r., pod warunkiem, że równocześnie zwolnione będzie od zapłacenia kary konwencjonalnej, jakiej domagała się Elektrownia z tytułu opóźnienia w uruchomieniu zakładu.

Warunek ten można było przyjąć, gdyż według opinii tak syndyka miasta jak i słuchanego w tej sprawie technika-rzeczoznawcy, wynik procesu byłby nader wątpliwy a koszta bardzo znaczne.

Komisja gazowo-elektryczna uchwaliła zatym na posiedzeniu dnia 25. lipca 1908 następujące wnioski:

1. W zastępstwie Rady miejskiej upoważnia się Pana Prezydenta miasta do sprzedaży maszyn gazowych, ustawionych w Elektrowni miejskiej, za cenę możliwie najwyższą, firmie A. E. G.-Union w Wiedniu, a to celem utworzenia wolnego miejsca na ustawienie większych i silniejszych agregatów parowych.

2. Firmę A. E. G.-Union zwalnia się z nałożonej na nią kary konwencjonalnej, na wypadek zawarcia z nią umowy o sprzedaż powyższych maszyn.

Sprzedaż maszyn gazowych doszła do skutku z tym, że maszyny mają być zdemontowane z początkiem roku 1909.

W czasie od 29. lutego do 3. marca 1908. przeprowadzono kolaudację urządzenia parowego, opisanego w sprawozdaniu przeszłorocznym. Kolaudacja odbyła się w obecności profesora Karola Nowaka z Pragi, jako rzeczoznawcy ze strony gminy. Uczestniczyli w niej przedstawiciele Elektrowni oraz firm dostawczych t. j. Austr. Zakładów Siemens-Schuckertowskich w Wiedniu i Pierwszego Berneńskiego Towarzystwa dla fabrykacji maszyn. Wynik kolaudacji był na ogół zadowolniający, tak, iż dostawę przyjęto bez zastrzeżeń, z wyjątkiem armatur dla pary i neodpowiadającego spadku napięcia w dynamomaszynach. Usterki te mają być w okresie gwarancyjnym usunięte.

W dziale administracyjnym przeprowadzono następujące sprawy:

Ze względu na zaciągnąć się mającą osobną pożyczkę na rzecz Elektrowni, konieczne było zaprotokołowanie tejże jako osobnej firmy w rejestrze handlowym. Odnośny wniosek Prezydjum omawiał Komitet na posiedzeniu d. 31. października 1907, Komisja przyjęła go dnia 19. listopada 1907 a Rada miasta zatwierdziła 9. stycznia 1908.

Elektrownia została zaprotokołowana pod firmą „Elektrownia miejska w Krakowie“, firmę zaś podpisują Prezydent miasta dr Juliusz Leo, albo I. Wiceprezydent dr Henryk Szarski, albo II. Wiceprezydent Józef Sare, wspólnie z kierownikiem Elektrowni, Kazimierzem Gajczakiem lub z dyrektorem Gazowni miejskiej, Mieczysławem Dąbrowskim.

Jako nowość na gruncie krakowskim wprowadziła Elektrownia w tym roku inkasowanie rachunków za prąd i za urządzenia za pośrednictwem Pocztowej Kasy oszczędności. Sposób ten w innych miastach monarchii z dobrym skutkiem stosowany, przyjęty został i w Krakowie przez konsumentów przychylnie. System ten przedstawia znaczne korzyści, gdyż w ten sposób unika się wydatku na utrzymanie inkasentów, których w obecnych warunkach potrzebaby co najmniej czterech, z płacą około 10.000 K rocznie. Kwestja ta jeszcze i z tego względu godną jest wzmianki, ponieważ dawały się słyszeć liczne i poważne głosy, że publiczność tutejsza nie przyzwyczajona do ścisłości i punktualności nieodzownej przy tym systemie, potrzebuje koniecznie w tym kierunku pewnego moralnego przymusu, jaki właśnie pojawienie się inkasenta przedstawia.

Z powodu zaprowadzenia tego sposobu inkasowania, jak również na podstawie spostrzeżeń zebranych w ciągu lat poprzednich, okazała się potrzeba pewnych zmian w warunkach dostarczania prądu.

Zasadnicze ceny prądu pozostały niezmiennione; wprowadzono jedynie pewne ulgi dla rękodzielników i drobnych przemysłowców, używających oświetlenia i popędu motorowego w swych pracowniach i obniżono normalną cenę prądu z 60 na 45 h dla oświetlenia klatek schodowych. Nowe warunki były przedmiotem obrad Komitetu na posiedzeniach dnia 3., 10. i 13. lutego oraz na posiedzeniu pełnej Komisji w dniu 10. marca 1908 i zostały wprowadzone w życie z dniem 1. lipca 1908.

Ze względu na wielkie niebezpieczeństwo, na jakie przy wytwarzaniu prądu wysokiego napięcia 5000 wolt, narażeni są wszyscy urzędnicy i robotnicy Elektrowni, zezwolił Komitet uchwałą z dnia 9. lutego 1908 na dodatkowe ubezpieczenie od wypadku wszystkich funkcjonariuszy w ten sposób, że urzędnicy pobierać będą w razie uszkodzenia i spowodowanej przez to chwilowej niezdolności do pracy, stosowne wynagrodzenie dzienne, w razie zaś trwałej niezdolności lub śmierci wypłaci Towarzystwo ubezpieczonemu lub jego spadkobiercom ryczałtowe odszkodowanie. Robotnicy otrzymują, w razie uszkodzenia połączonego ze stałą niezdolnością do pracy, odprawę w wysokości 700-krotnej płacy dziennej; w razie śmierci odprawa dla spadkobierców wynosi 500-krotność tej płacy.

Ponieważ z rokiem 1909 wchodzi w życie ustawa państwowa z dnia 16. grudnia 1906 o obowiązkowym ubezpieczeniu na starość, wypracował zarząd Elektrowni projekt ubezpieczenia wszystkich prowizorycznych urzędników i przedłożył go Komitetowi i Komisji na posiedzeniu 3. względnie 28. grudnia 1908 do aprobaty. Projekt ten przyjęto i postanowiono ubezpieczyć wszystkich urzędników, podlegających ustawowemu ubezpieczeniu, w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń urzędników prywatnych we Lwowie, według taryfy A, dającej przy obowiązku płacenia nieznacznie wyższej premji, lepsze i korzystniejsze warunki ubezpieczenia, aniżeli w Zakładzie państwowym.

Zarówno jednak Komitet jak i Komisja wyraziła przy tej sposobności stanowcze zdanie, że ubezpieczenie to należy uważać tylko za przejściowe, definitywnie zaś sprawa ta winna być załatwiona przez utworzenie funduszu emerytalnego, któryby zapewniał urzędnikom Elektrowni zaopatrzenie w granicach, przewidzianych statutem emerytalnym dla urzędników Magistratu. Ubezpieczono renty w wysokości stałych poborów urzędników Magistratu tych rang, którym obecne płace urzędników Elektrowni odpowiadają wraz z 40% wiedeńskiego dodatku aktywalnego. Premje asekuracyjne opłaca Elektrownia wspólnie z urzędnikami, których udział oznaczono na 4·3% poborów.

B) Opis inwestycji wykonanych.

Jak już podano, uzyskał przedstawiony projekt rozszerzenia Elektrowni aprobatę Komisji i Rady miasta, a poszczególne części potrzebne zostały zamówione. Opis tego projektu znajduje się w ogólnych uwagach sprawozdania Elektrowni za rok 1907. Niestety dostawy nie mogły być wykończone w roku 1908, ograniczymy się zatem do opisu tylko tych inwestycji, które zostały rzeczywiście wykończone i wzięte w używanie. Dla lepszej przejrzystości rozdzielamy opis na następujące działy:

a) Elektrownia główna.

Sprawa gruntów załatwiona jeszcze nie jest. Elektrownię zbudowano na gruntach będących własnością po części Gminy, po części zaś Gazowni. Elektrownia posiada jedynie $\frac{1}{3}$ część gruntów nabytych przez Gazownię miejską od X. X. Kanoników Laterańskich.

Budynek hali maszyn pozostał niezmieniony; budynek administracyjny powiększono przez nadbudowę drugiego piętra. Uzyskane w ten sposób pomieszczenia przeznaczono po części na mieszkanie inżyniera ruchu, po części na biura.

Część mechaniczną powiększono o jeden kocioł tak, iż razem posiada obecnie Elektrownia cztery kotły. System, wymiary i wydajność nowego kotła są te same co innych kotłów. Ruszta mechaniczne są jednak ulepszone i nadają się wyśmienicie do spalania tak mialu węglowego jak i gatunków orzechowych.

Części elektrycznej nie powiększono.

Akumulatory istniejące usunięto i ustawiono nową baterję, składającą się z 270 naczyń typu I 112.

Baterja ta posiada gwarantowaną pojemność:

2376	ampergodzin	przy	natężeniu	792	amperów
2640	"	"	"	528	"
2904	"	"	"	388	"
3190	"	"	"	319	"

Przez dodanie płyt do tych samych naczyń będzie można później powiększyć wydajność baterji do 3024 ampergodzin przy natężeniu 1008 amper, lub 4060 ampergodzin przy natężeniu 406 amper.

Płyty między sobą izolowane są deszczułkami, zamiast rurek szklanych, dotychczas używanych

b) Podstacja motorowa przy ul. Łobzowskiej.

Budowa stacji rozpoczęta w jesieni, ukończona będzie dopiero z końcem roku 1909. Opis jej nastąpi zatem w sprawozdaniu następnym.

c) Podstacja transformatorowa w Płaszowie.

W podstacji tej nie wykonano żadnych nowych inwestycji i stan jej pozostał niezmieniony.

d) Sieć przewodów.

Na podstawie zatwierdzonego projektu rozszerzono sieć dość znacznie, przez założenie kilku nowych punktów zasilających i przez ułożenie kabli dla prądu zmiennego.

Sieć przewodów zasilających doprowadzono do punktów następujących:

Punkt	Położenie	Kabel przeprowadzono ulicą	Zużyto kabla				
			o długości m		przekrój m/m ²	waga miedzi kg.	
XIII.	Na rogu ulicy Karmelickiej i Granicznej	Karmelicką od Podwala do rogu Granicznej	47	—	150	63	45
XIII a	Na rogu Batorego i Karmelickiej	Łobzowską, Batorego od podstacyi do Karmelickiej	787	40	150	1062	99
XIII b	Na rogu Granicznej i Czarnowiejskiej	Graniczną od Karmelickiej do Czarnowiejskiej	416	—	150	561	60
XIV.	Na rogu Długiej i Słowiańskiej	Biskupią, Krowoderską, Słowiańską	1917	60	70	1208	09
XV.	Na rogu Warszawskiej i św. Filipa	Biskupią, Krowoderską, Słowiańską, Długą i św. Filipa	921	—	70	580	23
XVI.	Na rogu Dunajewskiego i Garbarskiej	Łobzowską i Garbarską	532	80	70	335	66
XVII.	Na rogu Jabłonowskich i Podwale	Łobzowską, Garbarską, Dunajewskiego i Podwalem	532	80	95	455	54
VII a	Na rogu Pijarskiej i św. Jana	Łobzowską, Garbarską, Plantami, Pijarską	1464	—	185	2437	56
IX a	Przy Teatrze miejskim	Basztową, Plantami do Teatru m.	50	—	240	108	—
		Razem . .	6668	60	—	6813	12

Dla powyższej sieci przewodów zasilających ułożono przewody środkowe w następujących ulicach:

Oznaczenie trasy	Długość m		Prze- krój m/m ²	Waga miedzi kg	
Graniczna	208	—	35	65	52
Karmelicka	23	50	35	7	40
Łobzowska-Batorego	393	70	35	124	02
Basztowa	74	—	35	23	31
Garbarska-Łobzowska	266	40	95	227	77
Pijarska	401	10	50	180	50
Pijarska	60	—	25	13	50
Pijarska	34	50	50	15	53
Krowoderska	390	70	25	87	91
Krowoderska-Słowiańska	514	30	25	115	72
Razem	2366	20		861	18

Dla prądu zmiennego ułożono kable w następujących ulicach:

Oznaczenie trasy	Długość m		Przekrój m/m ²	Waga miedzi kg	
Podstacja Łobzowska-Szlak	656	40	3×50	886	14
Graniczna-Batorego	347	70	3×50	469	40
Łobzowska do punktu XIII., XIII. a, XIII. b	294	20	3×50	397	17
Razem	1298	30		1752	71

Sieć rozdzielczą ułożono w następujących ulicach:

Oznaczenie trasy	Kabel pancerny					Kabel środkowy				
	długość m		Przekrój m/m ²	waga miedzi kg		długość m		Przekrój m/m ²	waga miedzi kg	
Bawół	83	40	35	26	27	41	70	25	9	38
Batorego	44	60	25	10	04	22	30	25	5	02
Biskupia	239	60	50	107	82	119	80	25	26	96
Dietłowska	395	20	35	124	49	197	60	25	44	46
Groble	101	—	35	31	82	50	50	25	11	36
Józefa	388	60	35	122	41	194	30	25	43	72
Karmelicka	—	—	—	—	—	68	60	25	15	44
Krowoderska	466	—	50	209	70	—	—	—	—	—
Krowoderska	924	80	25	208	08	462	30	50	208	04
Krowoderska	41	50	35	13	07	—	—	—	—	—
Krzywa	175	—	25	39	38	89	40	25	20	12
Łobzowska	68	—	50	30	60	34	—	25	7	65
Mały Rynek	104	—	50	46	80	52	—	25	11	70
Plac Marjacki	78	—	50	35	10	39	—	25	8	78
Rakowiecka	60	—	50	27	—	30	—	25	6	75
Retoryka	600	—	35	189	—	300	—	25	67	50
Podgórska	827	50	50	372	38	413	75	25	93	09
Smoleńsk	327	—	50	147	15	163	60	25	36	81
Stolarska	95	20	35	29	99	47	60	35	14	99
Swoboda	211	40	25	47	57	105	70	25	23	78
Sw. Wawrzyńca	—	—	—	—	—	12	80	25	2	88
Zacisze	21	—	50	9	45	2	50	50	11	25
Razem	5251	80	—	1828	12	2447	45	—	669	68
Wyjęto kabel z ul. Karmelickiej	47	—	50	21	15	—	—	—	—	—
„ „ „ Krowoderskiej	286	90	25	64	55	—	—	—	—	—
Pozostaje	4917	90	—	1742	42	2447	45	—	669	68

Wykonano następujące połączenia domowe:

L. p.	Ulica i liczba domu	Zużyto kabla				
		o długości m		przekrój mm ²	waga miedzi kg.	
1	Św. Anny 9	17	—	3×10	4	59
2	Basztowa 9	4	—	3×10	1	08
3	Bawół 8	5	—	3×10	1	35
4	Biskupia 13	48	—	3×16	20	74
5	Blich 10	21	—	3×10	5	67
6	Blich 28	4	—	3×10	1	08
7	Bożego Ciała 22	17	—	3×10	4	59
8	Bracka 8	5	50	3×10	1	49
9	Bracka 10	5	—	3×10	1	35
10	Bracka 13	17	—	3×10	4	59
11	Czarnowiejska 17	37	—	3×10	9	99
12	Czysta 15	4	—	3×10	1	08
13	Dietłowska 19	4	—	3×10	1	08
14	Dietłowska 91	4	50	3×10	1	22
15	Dietłowska 101	4	50	3×10	1	22
16	Dietłowska 60	6	—	3×10	1	62
17	Długa 44	3	20	3×10	—	86
18	Długa 56	4	—	3×10	1	08
19	Długa 14	4	—	3×10	1	08
20	Długa 59	4	—	3×10	1	08
21	Długa 6	10	50	3×10	2	84
22	Garncarska 24	4	50	3×10	1	22
23	Dunajewskiego 8	18	—	3×10	4	86
24	Dunajewskiego 4	7	—	3×10	1	89
25	Gołębia 14	4	—	3×10	1	08
26	Gołębia 20	4	50	3×10	1	22
27	Graniczna 11	18	50	3×10	5	—
28	Groble 11	5	—	3×10	1	35
29	Grodzka 14	4	50	3×10	1	22
30	Grodzka 28	5	50	3×10	1	49
31	Grodzka 40	4	50	3×10	1	22
32	Grodzka 3	18	—	3×10	4	86
33	Grzegórzecka 22	21	—	25	4	73
33	Grzegórzecka 22	42	—	35	13	23
34	Helclów 21	4	50	3×10	1	22
35	Jabłonowskich 24	4	50	3×10	1	22
36	Jabłonowskich 3	19	—	3×10	5	13
37	Jagiellońska 11	4	50	3×10	1	22
38	św. Jana 18	16	50	3×10	4	46
	Do przeniesienia	435	20		126	30

L. p.	Ulica i liczba domu	Zużyto kabla				
		o długości m		przekrój m/m ²	waga miedzi kg.	
	Z przeniesienia . . .	435	20		126	30
39	św. Jana 13	5	50	3×10	1	49
40	Jasna 8	4	50	3×10	1	22
41	Józefa 17	25	50	3×10	6	89
42	Kapucyńska 3	4	50	3×10	1	22
43	Karmelicka 60	4	—	3×10	1	08
44	Karmelicka 32	19	50	3×10	5	27
45	Karmelicka 42	4	50	3×10	1	22
46	Kolejowa 13	5	—	3×10	1	35
47	Kolejowa 2	4	—	3×10	1	08
48	Plac Kossaka 5	56	—	3×10	15	12
49	Krowoderska 31	4	—	3×10	1	08
50	Krowoderska 44	4	50	3×10	1	22
51	Krowoderska 189	4	—	3×10	1	08
52	Krowoderska 5	4	—	3×10	1	08
53	Krowoderska 33	4	50	3×10	1	22
54	Krupnicza 28	4	—	3×10	1	08
55	Łobzowska 11	22	—	3×10	5	94
56	Łobzowska 23	4	—	3×10	1	08
57	Łobzowska 15	4	50	3×10	1	22
58	Łobzowska 12	4	—	3×10	1	08
59	Łobzowska 43	34	—	3×10	9	18
60	Lubicz 19	26	—	3×10	7	02
61	św. Marka 27	12	—	3×10	3	24
62	Mostowa 4	4	—	3×10	1	08
63	Mostowa 6	4	50	3×10	1	22
64	Rakowiecka 1	3	50	3×10	—	95
65	Rynek główny 17	5	—	3×10	1	35
66	Rynek główny 9	6	—	3×10	1	62
67	Rynek główny 22	11	—	3×10	2	97
68	Rynek główny, Wieża maryacka	11	—	3×10	2	97
69	Rynek główny 29	6	—	3×10	1	62
70	Rynek mały 3	7	—	3×10	1	89
71	Podzamcze 20	5	—	3×10	1	35
72	Podwałe 5	9	70	3×10	2	62
73	Siemiradzkiego 7	20	50	3×10	5	54
74	Skawińska 11	39	—	3×10	10	53
75	Smoleńsk 26	4	50	3×10	1	22
76	Smoleńsk 2	28	50	3×10	7	70
77	Stolarska 6	16	—	3×10	4	32
78	Starowiślna 9	23	—	3×10	6	21
	Do przeniesienia . . .	903	90		252	92

L. p.	Ulica i liczba domu	Zużyto kabla				
		o długości m		przekrój m/m ²	waga miedzi kg.	
	Z przeniesienia	903	90		252	92
79	Swoboda 6	6	30	3×10	1	70
80	Swoboda 10	5	—	3×10	1	35
81	Szewska 19	16	50	3×10	4	46
82	Szewska 4	5	—	3×10	1	35
83	Szewska 6	4	—	3×10	1	08
84	Szewska 10	4	—	3×10	1	08
85	Szewska 15	16	—	3×10	4	32
86	Szpitalna 30	4	50	3×16	1	94
87	Szpitalna 21	14	50	3×10	3	92
88	Tomasza 32	15	—	3×10	4	05
89	Warszawska 19	44	—	3×10	11	88
90	Wiślna 8	14	—	3×10	3	78
91	Wielopole 12	18	—	3×10	4	86
92	Wielopole 11	5	—	3×10	1	35
93	Wolska 36	4	—	3×10	1	08
94	Wolska 7	4	—	3×10	1	08
95	Wolska 28	5	—	3×10	1	35
96	Wrzesińska 3	4	50	3×10	1	22
97	Zacisze 8	17	50	3×10	4	73
	Razem	1110	70		309	50
	Przerobiono następujące połączenia z dodaniem kabla:					
	Studencka 15	18	—	3×10	4	86
	Dajwór 23	34	—	35	10	71
	Dajwór 23	17	—	25	3	83
	Natomiast wyjęto kabel z połączeń na ulicach:					
	Studenckiej 14	4	50	3×10	1	22
	Dajworze 23	4	50	3×10	1	22
	Brackiej 1	12	—	3×10	5	18
	Pl. Dominikańskim 7	4	—	3×10	1	08
	Pl. Szczepańskim 3	5	—	3×16	2	16
		1149	70		318	04
	oraz usunięto całe połączenia domowe wykonane w domach przy ulicach:					
1	Brackiej 1, lp. 21	(sprawozdanie 1904/905)				
2	Pl. Dominikańskim 7, lp. 103	" "				
3	Pl. Szczepańskim 1, lp. 109	" "				
4	Pl. Szczepańskim 3, lp. 110	" "				
	Przyrost zatem połączeń domowych w r. 1908 wynosi po odjęciu tych 4 połączeń 93.					

Ogółem składa się obecnie sieć z następującej ilości kabli:

Rodzaj kabla	Stan w 1907		Przyrost w 1908		Stan w 1908	
	długość m	zawartość miedzi kg	długość m	zawartość miedzi kg	długość m	zawartość miedzi kg
Pancerny zasilający . . .	36.219·01	54.651·80	6.668·60	6.813·12	42.887·61	61.464·92
Środkowy zasilający . . .	8.471·27	8.898·05	2.366·20	861·18	10.837·47	9.759·23
Pancerny prądu zm. . . .	6.174·10	2.667·21	1.298·30	1.752·71	7.472·40	4.419·92
Pancerny rozdzielczy . . .	70.201·22	25.210·24	4.917·90	1.742·42	75.119·12	26.952·66
Środkowy rozdzielczy . . .	28.603·00	6.496·55	2.447·45	669·68	31.050·45	7.166·23
Połączenie domowe . . .	6.253·40	2.052·28	1.149·70	318·04	7.403·10	2.370·32
Razem	155.922·00	99.976·13	18.848·15	12.157·15	174.770·15	112.133·28

C) Sprawność elektrowni.

Jak już przedtem wspomniane zostało, usunięto istniejącą baterję akumulatorów i ustanowiono na jej miejscu nową. Maszyny gazowe były w ruchu do końca roku.

Z końcem roku składała się zatem ogólna sprawność elektrowni z następujących poszczególnych sprawności:

1. dwie maszyny gazowe po 200 kw., razem 400 kw.
 2. dwie maszyny parowe po 400 kw., razem 800 „
 3. baterja akumulatorów $270 \times 1,85 \times 2376 : 1000 : 3 = 396$ „
- razem 1596 kw.

wobec 1444 w roku zeszłym. Wzrost ten wynosi mniej więcej 10%.

D) Ruch połączeń.

Ruch połączeń postępował w roku 1908 w równym tempie i nie ustępował w niczym latom ubiegłym.

	Ilość wykonanych połączeń domowych	Ilość przyłączo- nych instalacji	Ilość ustawionych elektromierzy	Sprawność przyłączo- nych instalacji w K. W.
W roku 1905	199	322	345	809·66
„ 1906	110	267	292	628·26
„ 1907	135	275	291	733·31
„ 1908	93	394	394	744·83
Stan z końcem 1908 r. . . .	537	1258	1322	2916·06

Sprawność powyżej wykazana rozdziela się w następujący sposób:

Prądem stałym zasilano:

1. w domach prywatnych:

25791 lamp żarowych o sprawności . . .	1546:26 kw.
559 lamp łukowych " . . .	246:47 "
318 motorów elektryczn. " . . .	557:51 "
144 innych urządzeń " . . .	150:70 "
razem . . .	<u>2500:94 kw.</u>

2. w budynkach gminnych:

2358 lamp żarowych o sprawności . . .	189:20 kw.
32 lamp łukowych " . . .	32:34 "
6 motorów elektryczn. " . . .	20:91 "
36 innych urządzeń " . . .	12:15 "
razem . . .	<u>254:60 kw.</u>

3. we własnym zakładzie:

312 lamp żarowych o sprawności . . .	18:91 kw.
15 lamp łukowych " . . .	7:37 "
10 motorów elektryczn. " . . .	37:57 "
razem . . .	<u>63:85 kw.</u>

Sprawność instalacji przyłączonych do sieci prądu stałego wynosi zatem:

1. w domach prywatnych	2500:94 kw.
2. w budynkach gminnych	254:60 "
3. we własnym zakładzie	63:85 "
razem . . .	<u>2819:39 kw.</u>

Do sieci prądu zmiennego przyłączono na stacyi w Podgórzu-Płaszowie:

483 lamp żarowych o sprawności . . .	28:98 kw.
44 lamp łukowych " . . .	25:28 "
10 motorów elektryczn. " . . .	42:41 "
razem . . .	<u>96:67 kw.</u>

Ogólna sprawność wszystkich przyłączeń wynosi:

1. dla prądu stałego	2819:39 kw.
2. dla prądu zmiennego	96:67 "
razem . . .	<u>2916:06 kw.</u>

W lampkach rachunkowych przedstawia się
powyższa sprawność w ilości . . . 58321 sztuk
Ponieważ stan z roku 1907 wynosił . . . 43425 „
Przyrost zatem w roku 1908 wynosił . . . 14896 sztuk
wobec 14667 w roku zeszłym.

Według rodzaju używania prądu rozdziela się wyżej wykazana sprawność w następujący sposób:

a) Do oświetlenia i innych celów przyłączono:

1. u odbiorców	1997·69 kw.	
2. w budynkach gminnych	233·69 „	
3. we własnym zakładzie .	26·28 „	2257·66 kw.

b) Do popędu motorowego:

1. u odbiorców	599·92 kw.	
2. w budynkach gminnych	20·91 „	
3. we własnym zakładzie .	37·57 „	658·40 kw.
razem		2916·06 kw.

Liczba mieszkańców Krakowa wynosiła z końcem roku 105900. Na 1000 mieszkańców wypada więc:

1. do oświetlenia i innych celów	21·32 kw.	wobec 16·82 kw.	w r. 1907
2. do popędu motorowego . . .	6·22 „ „	3·90 „ „	1907
razem	27·54 kw.	wobec 20·72 kw.	w r. 1907

Przyrost połączeń rozłożony chronologicznie według poszczególnych miesięcy, przedstawia się w następujący sposób:

Ruch przyłączeń w poszczególnych miesiącach.

Mie- siąc	Ilość odbiorców		Ilość elektromierzy		Przyłączone urządzenia						Razem przyłączone w ciągu miesiąca K. W.	Ogólna sprawność przyłączeń z końcem miesiąca K. W.		
	Przyrost do miesiąca	Ogólna ilość z końcem miesiąca	Ustawiono w ciągu miesiąca	Ogólna ilość z końcem miesiąca	Lampy żarowe		Lampy łukowe		Inne urządzenia				Motory	
					Ilość	K. W.	Ilość	K. W.	Ilość	K. W.			Ilość	K. W.
		864		928	22490	1394,02	550	269,88	67	98,95	333	408,38	2171,23	
I.	29	893	36	964	649	37,89	14	7,48	1	6,60	7	10,79	2233,99	
II.	21	914	24	988	446	24,73	(-8)	(-4,84)	-	-	11	13,51	2267,39	
III.	20	934	13	1001	133	7,30	4	1,76	-	-	9	35,30	2311,75	
IV.	36	970	35	1036	836	50,36	13	5,72	-	-	8	13,87	2381,70	
V.	18	988	9	1045	385	23,07	25	9,57	(-3)	(-3,08)	17	38,58	2449,84	
VI.	10	998	(-3)	1042	195	11,79	6	(-1,98)	2	7,04	8	16,11	2482,80	
VII.	25	1023	11	1053	(-112)	(-2,86)	(-4)	(-1,10)	-	-	18	56,15	2534,99	
VIII.	23	1046	23	1076	201	12,12	8	3,96	1	5,72	3	(-1,37)	2555,42	
IX.	30	1076	33	1109	333	20,50	4	1,54	-	-	3	22,49	2599,95	
X.	89	1165	95	1204	1541	91,37	18	9,46	-	-	6	7,25	2708,03	
XI.	47	1212	55	1259	819	47,54	(-1)	0,55	2	11,00	5	5,95	2773,07	
XII.	46	1258	63	1322	1028	65,52	21	9,46	110	36,62	(-84)	31,39	2916,06	
	394		394		28944	1783,35	650	311,46	180	162,85	344	658,40	744,83	

E) Wyniki ruchu.

Maszynami wyprodukowano :

	w roku 1908		w roku 1907	
	podczas godzin	K. W. G.	podczas godzin	K. W. G.
Gazowa I.	335	36047	872	142120
„ II.	510	69763	1282	193637
Parowa I.	3978	787544	2664	551001
„ II.	4266	867090	1385	301672
Razem . . .	9089	1760444	6203	1188430

Średnie obciążenie wynosiło zatem:

- gazowej I. 107 kw. (w r. 1907: 163 kw.)
- „ II. 137 kw. (w r. 1907: 151 kw.)
- parowej I. 265 kw. (w r. 1907: 207 kw.)
- „ II. 203 kw. (w r. 1907: 217 kw.)

Największa dzienna produkcja wynosiła 7743 kwg. wobec 6059 w roku 1907. Osiągnięto ją we wtorek 1. grudnia.

Gdyby wszystkie maszyny były w ruchu przez cały rok, to jest przez 8760 godzin, produkcja wynosiłaby przy pełnym obciążeniu 10512000 kwg. Rzeczywista produkcja wynosi zatem 16,7% możliwej, wobec 14,9% w roku zeszłym.

Do popędu maszyn użyto 5,034.160 kg. węgla, po przeciętnej cenie K 124,77 za 10000 kg. (w r. 1907: 2,054.280 kg. po K. 112,27) i 166300 kg. koksu po przeciętnej cenie K. 295,60 za 10000 kg. (w r. 1907: 486920 kg. po cenie K 288,79).

Przeciętna wartość kaloryczna węgla wynosiła 5000 ciepłostek; 10000 ciepłostek kosztowało zatem 2,50 halerza, wobec 2,80 halerzy w roku zeszłym.

Przeciętna wartość kaloryczna koksu wynosiła 6000 ciepłostek; 10000 ciepłostek kosztowało zatem 4,92 halerza, wobec 4,81 halerza w roku zeszłym.

Na jedną wyprodukowaną kwg. zużyto więc przeciętnie:

- a) w maszynach parowych 3,04 kg. węgla czyli, że jedna kalorja wydała 0,066 watgodzin;
- b) w maszynach gazowych 1,57 kg. koksu czyli, że jedna kalorja wydała 0,106 watgodzin.

Największe zapotrzebowanie prądu w przeciągu 24 godzin nastąpiło we wtorek dnia 1. grudnia i wynosiło 7526 kwg. (w r. 1907: 5762 kwg.). Wynika z tego, że w tym dniu ogólna sprawność wszystkich urządzeń wyzyskana była przeciętnie przez 2:58 godzin (w r. 1907: przez 2:66 godzin.)

Największe obciążenie nastąpiło we czwartek dnia 17. grudnia o godzinie 5:30 wieczorem i wynosiło 832 kw. (w r. 1907: 627 kw.), to znaczy, że równocześnie było w ruchu 28:6% przyłączonych instalacji (w r. 1907: 28:9%).

Akumulatory otrzymały podczas ładowania 123738 kwg., a oddały 83409 kwg., czyli 4:75% całej produkcji.

Zużycie prądu w baterji wynosiło	40329 kwg.
w agregatach dodatkowych	38205 "
w przetwarzaczach	180318 "
Razem zużyto w elektrowni	<u>258852 kwg.</u>
Ponieważ wyprodukowano	1760444 "
Zatym dostarczono do sieci	1501592 kwg.

Z dostarczonego do sieci prądu zużyły elektromierze prądu stałego 58251:4 kwg., a elektromierze prądu zmiennego 306:0 kwg., razem 58557:4 kwg., transformatory prądu zmiennego 17094:6 kwg., a miedź z powodu własnego oporu i instalacje z powodu złej izolacji urządzeń lub wadliwości elektromierzy 108572:8 kwg., tak, iż dopiero reszta, to jest 1317367:2 kwg. jest energią spożytkowaną. W roku 1907 wynosiła spożytkowana energia 834169:5 kwg., przyrost wynosi więc 483197:7 kwg.

Z tej ogólnie spożytkowanej ilości prądu zużyła elektrownia do oświetlenia i popędu 100690:3 kwg., do formowania baterji 18425:0 kwg., a reszta t. j. 1198251:9 kwg. rozdziela się na gminę m. Krakowa i na innych odbiorców, a mianowicie zużyto:

1. Do oświetlenia i innych celów:

a) u odbiorców prądu stałego	617073:4 kwg.	
b) u odbiorców prądu zmiennego	146316:3 "	
	Razem . .	763389:7 kwg.
c) w budynkach i zakładach miejskich	67853:9 "	831243:6 kwg.

2. do popędu mechanicznego:

a) u odbiorców prądu stałego	327666:4 kwg.	
b) u odbiorców prądu zmiennego	30003:1 "	
	Razem . .	357669:5 kwg.
c) w budynkach i zakładach miejskich	9338:8 "	367008:3 kwg.
	Razem . . .	1198251:9 kwg.

Jak poprzednio podano, wynosiła ogólna sprawność elektrowni 1596 kw., a ponieważ wyprodukowano 1,760.444 kwg., zatym można było tę ilość prądu wyprodukować w 1103 godzinach; rzeczywiście stacja była w ruchu 8042 godzin w roku, wobec 5466 godzin w roku zeszłym.

Największe obciążenie stacji, spowodowane zapotrzebowaniem prądu w mieście w ilości 832 kw. używane było w stosunku do produkcji przez 2116 godzin, wobec 1890 godzin w roku zeszłym.

Porównując produkcję prądu w ilości 1760444·0 kwg.
z ilością spożytkowanego prądu 1317367·2 "
dochodzi się, że ilość niespożytkowana wynosi . 443076·8 kwg.
czyli 25·2% wobec 29% w roku zeszłym.

Ze stosunku spożytkowanego prądu do wielkości przyłączonych instalacji okazuje się, że każda lampka w prywatnych instalacjach używana była przez 382 godzin (330 godzin w roku zeszłym), a w instalacjach gminnych przez 291 godzin (362 godzin w roku zeszłym); że każdy motor w prywatnych instalacjach pracował przeciętnie przez 595 godzin (586 godzin w roku zeszłym), a w instalacjach gminnych przez 446 godzin (35 godzin w roku zeszłym).

Wszystkie przyłączone urządzenia dla światła i przeniesienia siły były w stosunku do spożytkowanej ilości prądu przez 446 godzin używane (w roku 1997: przez 384 godzin).

Na tysiąc mieszkańców Krakowa zużyto :

	w r. 1908	w r. 1907
1. do oświetlenia prywatnego	7209 kwg.	4769 kwg.
2. " " gminnego	640 "	775 "
3. " popędu prywatnego	3377 "	2015 "
4. " " gminnego	88 "	3 "
Ogółem	11314 kwg.	7562 kwg.

Zużycie prądu podzielone według kategorii odbiorców przedstawia się w następujący sposób :

Ilość elektr.	Mianowicie	Światło			Motory			Ogólne zużycie		
		sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.	sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.	sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.
5	Apteki	3·97	1608·8	405	—	—	—	3·97	1608·8	405
1	Baterje telegraficzne	—	—	—	5·72	302·6	53	5·72	302·6	53
26	Drukarnie	30·06	15672·7	520	92·98	42612·5	459	123·04	58285·2	474
1	Fabryka białoskórnicza	—	—	—	0·94	29·9	32	0·94	29·9	32
2	" cholewek	1·52	317·5	208	0·92	1419·3	1540	2·44	1736·8	710
2	" drożdży	0·36	175·5	487	5·06	872·1	172	5·42	1047·6	193
2	" farb	—	—	—	21·62	2571·2	119	21·62	2571·2	119
2	" kapusty	0·72	166·4	231	8·50	587·7	69	9·22	754·1	82
1	" lodu	—	—	—	32·10	90927·0	2833	32·10	90927·0	2833
2	" masła	0·42	8·9	21	4·40	2·3	—	4·82	11·2	2
1	" przetworów mlecznych	3·80	1975·5	520	—	—	—	3·80	1975·5	520
1	" słomianek	—	—	—	0·94	805·7	860	0·94	805·7	860
2	" torb ceratowych	1·38	806·5	585	5·68	3818·0	674	7·06	4624·5	655
15	" tytoniu	29·59	14442·1	488	60·49	26169·1	431	90·08	40611·2	450
2	" witraży i szklarnie	1·96	583·6	298	2·77	944·3	340	4·73	1527·9	322
3	Fabryki cukiernicze	—	—	—	2·87	576·7	200	2·87	576·7	200
5	" mydła, perfum i topiarnie łożu	0·66	87·6	132	17·42	3419·8	196	18·08	3507·4	194
11	" stolarskie	4·24	1249·4	295	67·32	45066·1	670	71·56	46315·5	646
10	" tutek	13·69	3893·8	284	13·86	3628·0	262	27·55	7521·8	274
6	" wód gazowych	2·15	1600·5	745	6·80	2670·7	392	8·95	4271·2	477
28	" wyrobów metalowych	4·91	1502·6	306	38·79	22606·3	585	43·70	24108·9	551
9	Hotele i pensjonaty	61·66	19828·7	321	—	—	—	61·66	19828·7	321
3	Intriligatornie	—	—	—	1·80	294·7	163	1·80	294·7	163
86	Klatki schodowe	27·40	10849·6	396	—	—	—	27·40	10849·6	396

Ilość elektr.	Mianowicie	Światło			Motory			Ogólne zużycie		
		sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.	sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.	sprawność kw.	zużycie kwg.	używanie godz.
8	Kolej i stacja pomp w Podgórzu	62:66	179064:3	2860	67:21	71103:2	1056	129:87	250167:5	1930
10	Kościół, klasztory i domy modl.	73:24	8710:2	119	—	—	—	73:24	8710:2	119
1	Łaźnie	1:14	393:2	345	—	—	—	1:14	393:2	345
13	Masarnie	9:18	7958:8	866	38:51	16135:0	420	47:69	24093:8	505
667	Mieszkania	824:81	147616:6	179	—	—	—	824:81	147616:6	179
3	Młyny i tartaki	0:42	125:6	298	11:00	2298:5	209	11:42	2424:1	212
4	Palarnie kawy	—	—	—	10:10	2775:5	274	10:10	2775:5	274
3	Piekarnie	1:70	1609:9	945	3:60	716:3	199	5:30	2326:2	440
3	Pralnie	0:78	185:2	237	2:84	3868:0	1365	3:62	4053:2	1120
5	Przedsiębiorstwa miejskie	8:48	2079:9	245	22:97	9239:0	401	31:45	11318:9	360
45	Restauracje	111:65	118490:6	1060	3:57	2620:7	735	115:22	121111:3	1050
12	Różne składy	13:62	3629:9	266	6:46	799:3	123	20:08	4429:2	221
123	Sklepy	215:96	97489:2	451	—	—	—	215:96	97489:2	451
13	Stowarzyszenia i kluby	51:59	27916:6	540	—	—	—	51:59	27916:6	540
1	Szlifiernia szkła	—	—	—	2:10	180:8	86	2:10	180:8	86
19	Szpital i zakłady lecznicze	71:62	21025:4	293	8:95	297:6	33	80:57	21323:0	265
2	Szwalnie	5:92	3233:7	545	—	—	—	5:92	3233:7	545
1	Tapicernie	0:42	56:8	135	—	—	—	0:42	56:8	135
18	Teatry, cyrki, widowiska i sale bal.	250:67	78636:3	314	5:20	82:4	16	255:87	78718:7	309
63	Urzędy, banki, biura i redakcje pism	162:97	35694:1	219	0:06	18:6	310	163:03	35712:7	219
5	Wyciągi i vacuum cleaner	—	—	—	20:25	3041:2	150	20:25	3041:2	150
10	Zakłady fotogr., reprodukt. i malarnie	23:60	4575:9	194	6:64	1791:5	270	30:24	6367:4	211
3	" miejskie	6:58	1960:0	298	2:85	17:4	6	9:43	1977:4	210
46	" naukowe i muzea	145:88	16021:7	110	17:54	790:9	45	163:42	16812:6	100

F) Wydatki na budowę elektrowni.

W roku 1908 rozpoczęto budowę podstacji „Łobzów“ i wykonano następujące inwestycje w zakładzie centralnym:

1. Część budowlana:

a) budowa II-go piętra bud. adm. część wyd.	K	2579·82	
b) instalacja elektryczna w bud. adm.	„	992·66	
c) budowa łazienki	„	283·32	
d) bruki reszta	„	1237·44	
e) szopa na kable	„	1694·21	
f) okna do piwnicy	„	270·23	
g) przybudówka do starej szopy	„	151·93	
h) budowa kanału kominowego	„	3273·08	
i) urządzenie centralnego ogrzewania	„	8801·53	
j) schody do akumulatorów	„	1081·63	
k) winda „ „	„	72·17	
l) zbiornik na wodę dla odwadniaczy	„	101·50	K 20539·52

2. Część mechaniczna:

a) IV. kocioł	K	63757·11	
b) wodociąg	„	679·41	
c) wentyle do przegrzanej pary	„	1785·49	
d) ochrona do regulatora	„	75·64	
e) rura wybuchowa	„	548·04	K 66845·69

3. Część elektryczna prądu stałego:

ładownica do nowej baterii K 16739·29

4. Akumulatory „ 153930·55

5. Sieć elektryczna prądu stałego „ 71132·50

6. Połączenia domowe „ 11431·84

7. Podstacja transformatorowa Płaszów „ 35·42

8. Podstacja transformatorowa Łobzów:

a) grunt	K	62488·20	
b) część kosztów budowlanych	„	22687·41	„ 85175·61

Razem K 425830·42

	Z przeniesienia	K	425830.42
Elektromierzy zakupiono w r. 1908 za	K	37266.68	
Ruchomości zakupiono w r. 1908 za	"	2720.64	" 39987.32
			<hr/>
Suma wydatków inwestycyjnych w r. 1908	K	465817.74	
która po potrąceniu pozycji ogólnoinwestycyjnej bilansu z r. 1907, powyżej na poszczególne działy w roku 1908 rozdzielonej	"	2144.36	
redukuje się do kwoty *)	K	463673.38	
Doliczywszy do tego stan wydatków inwestycyjnych bez ruchomości z końcem roku 1907	K	1782403.73	
i stan wydatków na ruchomości po koniec 1907 r.	"	8670.97	" 1791074.70
			<hr/>
Otrzyma się ogólną sumę z końcem 1908 r.	K	2254748.08	

Koszt jednego kilowata ogólnej sprawności elektrowni wynosi zatem K 1413.— wobec K 1234.— w roku zeszłym, a w stosunku do każdej korony ogólnych wydatków spożytkowano 0.584 kwg. prądu, wobec 0.467 kwg. w roku zeszłym.

G) Wyniki gospodarcze.

1. Zyski.

Spożytkowana ilość prądu zestawiona według zastosowanych taryf wynosiła:

Według taryfy	W r. 1908 kwg.	W r. 1907 kwg.
rabatowej do świecenia	348602,1	257079,3
" " motorów	74509,2	48495,4
rękodzielniczej do świecenia	3037,8	2872,2
" " motorów	56903,5	44584,2
specjalnej do świecenia	303279,5	203490,0
" " motorów	97272,2	43209,9
dla klatek schodowych do świecenia	10849,6	—
podwójnej normalnej	116997,6	45998,0
" specyalnej	109607,7	65879,8
gmina zużyła	77192,7	81500,6
własna potrzeba do oświetlenia i przeniesienia siły	100690,3	41060,1
własna potrzeba do formowania	18425,0	—
Razem	<hr/> 1317367,2	<hr/> 834169,5

Ze sprzedaży powyższej ilości prądu uzyskano po potrąceniu rabatów kwotę K 475548.59. W roku zeszłym uzyskano z prądu kwotę K 320239.41, przyrost tegoroczny wynosi zatem

*) Reszta rachunku A. E. G. Union K 137411.40 wstawioną została do sprawozdania za rok 1906.

K 155309:18 czyli $48\frac{1}{2}\%$. Za każdą spożytkowaną kwg. otrzymano przeciętnie 36:1 halery wobec 38:4 halery w roku poprzednim.

Ogólny dochód z jednego przyłączonego z końcem roku kilowata wynosi okrągło K 163:08 wobec 147:40 w roku zeszłym.

Magazyn i warsztat wykazał po uwzględnieniu płac urzędników i robotników zysk w kwocie K 23154:67.

Rachunek elektromierzy przeprowadzano w tym roku w sposób nieco odmienny. Po potrąceniu kosztów reperacji, przesyłki, napraw jak i cechowań na miejscu, uzyskano dochód w kwocie K 18262:87 jako resztę z należnych czynszów. Odpisy zaś wprowadzono do pozycji ogólnej jako strata.

Sklep wykazał po potrąceniu udziału w stratach na rachunku sklepu w zamknięciu rachunkowym Gazowni miejskiej, zysk w kwocie K 1418:05.

Ogółem wynoszą zyski K 518384:18.

2. Straty.

Ruch kosztował w całości K 144001:21. W wydatku tym mieszczą się następujące pozycje:

a) paliwo	K 67717:49
b) oleje i smary	" 6893:59
c) woda	" 3099:—
d) różne materiały, oświetlenie itp.	" 39875:36
e) płace i robocizna	" 26415:77
Razem	K 144001:21

Na jedną spożytkowaną kilowatgodzinę wypada zatem w halerszach:

	w r. 1908	w r. 1907
a) paliwa	5:14	4:50
b) olei i smarów	0:52	0:66
c) wody	0:23	0:58
d) różnych materiałów	3:03	2:36
e) płac i robocizny	2:00	2:82
Razem	10:92	10:92

Naprawy kosztowały K 34308:47, czyli na spożytkowaną kwg. 2:60 halerza wobec 3:36 halerza w roku zeszłym.

Produkcja jednej spożytkowanej kwgodziny kosztowała zatem 13:52 halerza wobec 14:28 halerza w roku zeszłym.

Koszta ogólne przedstawiają się w poszczególnych pozycjach w następujący sposób:

L.		Kor.	hal.	Kor.	hal.
1	Płace :				
	płaca urzędników Elektrowni	20.525	90		
	" " Gazowni	3.939	—		
	" " Magistratu	10.000	—	34.464	90
2	Wynagrodzenia nadzwyczajne :				
	urzędników	5.671	40		
	robotników	1.551	25	7.222	65
3	Datki i kolendy :				
	noworoczne	67	—		
	inne	3	—	70	—
4	Podatki :				
	zarobkowy	1.477	21		
	domowo-czynszowy	57	—		
	osobisto dochodowy	501	05	2.035	26
5	Ubezpieczenia :				
	od ognia	603	04		
	od wypadków	1.130	10		
	urzędników nieetatowych	409	44		
	robotników	1.616	38		
	od włamania	8	85	3.767	81
6	Należności :				
	stemple do rachunków i podań			812	79
7	Pomoc lekarska :				
	kasa chorych	453	24		
	badania lekarskie	10	—		
	opatrunki	104	45	567	69
8	Potrzeby biurowe :				
	druki	2.104	63		
	roboty introligatorskie	148	—		
	przepisywania i powielania	19	—		
	roboty negrograficzne	46	48		
	stemplowanie ksiąg	67	80		
	materiały piśmienne i rysunkowe	1.469	28		
	kopjały	40	90	3.896	09
9	Portorja i telegramy			397	68
10	Telefony			112	50
11	Ogłoszenia			134	88
12	Czasopisma			107	79
13	Wkładki do Towarzystw			148	52
	Do przeniesienia			53.738	56

L.		Kor.	hal.	Kor.	hal.
	Z przeniesienia			53.738	56
14	Pocztowa Kasa Oszczędności: prowizja i czeki			856	85
15	Oświetlenie: oświetlenie biur " dla urzędników	718 534	37 29	1.252	66
16	Opał: opał biur " dla urzędników	293 1.058	04 19	1.351	23
17	Obsługa biur: woźny pomoc woźnego	1.099 1.561	92 58	2.661	50
18	Pilnowanie domu: portjer stróż nocny	866 76	11 95	943	06
19	Wyjazdy: podróże doróżki i tramwaye	281 295	10 48	576	58
20	Kontrola światła i instalacji: odczyty elektromierzy dyżury monterów	1.855 862	59 73	2.718	32
21	Koszta prawne			1.418	77
22	Porządki domowe: sprzątanie biur czyszczenie kanałów i kominów	325 56	43 54	381	97
23	Różne drobne wydatki: pranie mydło i ręczniki ubranie woźnego utrzymanie psa woda chodniki flagi szczotki iluminacje inne niewymienione wydatki	66 76 67 190 188 21 16 37 42 119	42 88 10 94 14 96 15 52 28 —	826	39
24	Wsparcia			15	—
	Razem			66.740	89

Odpisy wykazane rozdzielają się na następujące pozycje :

1. Część budowlana	K	13452:28
2. „ mechaniczna	„	50607:56
3. „ elektryczna	„	25052:45
4. Akumulatory	„	4466:20
5. Sieć elektryczna	„	14506:76
6. Połączenia domowe	„	9380:46
7. Podstacja w Płaszowie	„	907:90
8. Elektromierze	„	27717:62
9. Ruchomości	„	1199:99
Razem	K	147291:22

Straty na odbiorcach prądu na urządzeniach domowych i na odsetkach spowodowane są rzeczywistymi potrzebami i wynoszą K 94244:09.

Ogółem wynoszą straty K 486585:88.

Różnica między zyskami a stratami przedstawia się zatem w kwocie K 31798:30, z czego otrzymała Kasa miejska kwotę K 20000—, przewidzianą w budżecie, a resztę czystego zysku K 11798:30 wprowadzono jako przyrost majątku do bilansu Elektrowni.

H) Bilans i rachunek strat i zysków.

Komitet rewizyjny sprawdził przedstawiony wynik gospodarczy dnia 3., 9. i 10. lipca 1909 r. Porównując wszystkie pozycje tak bilansu jak i rachunku zysków i strat z księgą główną oraz z odnośnymi rachunkami i dowodami kasowymi, znalazł komitet rewizyjny wszystkie pozycje zgodnymi z istotnymi wydatkami i dochodami Elektrowni. Rewizja ta odbyła się po poprzednim sprawdzeniu wszystkich dowodów kasowych przez Dyrektora miejskiej Izby obrachunkowej.

Zestawienie ostateczne podane jest poniżej.

Bilans Elektrowni

z dniem 31.

Stan czynny		K	h
I.	Inwestycje:		
	Grunt	K 37.296·47	
	Budynki	" 305.827·45	
	Urządzenia mechaniczne	" 408.677·82	
	" elektryczne	" 196.889·95	
	Akumulatory	" 232.638·79	
	Sieć przewodów	" 520.908·53	
	Połączenia domowe	" 38.218·96	
	Podstacja Płaszów	" 8.206·52	
	" Łobzów	" 85.175·61	K 1,833.840·10
	Elektromierze	" 68.527·76	
	Ruchomości	" 7.782·68	1,910.150 54
II.	Zapasy materiałów ruchu:		
	Paliwo	K 4.794·07	
	Oleje i smary	" 4.337·55	
	Narzędzia i materiały	" 5.729·50	14.861 12
III.	Gotówka		5.394 95
IV.	Magazyn i warsztat		104.768 31
V.	Urządzenia domowe		94.542 15
VI.	Odbiorcy prądu		26.913 50
VII.	Bank krajowy		35.060 —
VIII.	Pocztowa Kasa Oszczędności		23.576 49
IX.	Sklep		24.174 95
X.	Rachunek tymczasowy		14.680 15
XI.	Zaliczki		2.949 28
XII.	Walory		14.039 56
	Razem	2,271.111	—

Kraków, dnia 3. lipca 1909 r.

Rachmistrz:
Maślanka w. r.

K O M I S J A
Jawornicki w. r.

miejskiej w Krakowie

grudnia 1908 r.

Stan bierny		K	h
I.	Gazownia miejska w Krakowie	34.621	93
II.	Kasa miejska gminy m. Krakowa	21.424	90
III.	Pożyczki krótkoterminowe	1,900.000	—
IV.	Dostawcy	255.549	59
V.	Kaucje	14.564	56
VI.	Depozyt urzędników i robotników	42	40
VII.	Czysty majątek z dniem 31. grudnia 1908 r.	44.907	62
	Razem	2,271.111	—

REWIZYJNA:
Szatkowski w. r.

Dyrektor:
Gajczak w. r.

Rachunek strat i

Straty		Kor.	hal.
I.	Ruch	144.001	21
II.	Naprawy	34.308	47
III.	Koszta ogólne	66.740	89
IV.	Odpisy amortyzacyjne	147.291	22
V.	Odbiorcy prądu	1.416	49
VI.	Urządzenia domowe	4.975	90
VII.	Procenty	87.851	70
VIII.	Kasa miejska	20.000	—
IX.	Czysty zysk	11.798	30
		<hr/>	
		518.384	18

Kraków, dnia 3. lipca 1909 r.

Rachmistrz:
Maślanka wr.

KOMISJA
Jawornicki wr.

zysków za rok 1908.

ZYSKI		Kor.	hal.
I.	Prąd	475.548	59
II.	Magazyn i Warsztat	23.154	67
III.	Elektromierze	18.262	87
IV.	Sklep	1.418	05
		<hr/>	
		518.384	18

Dyrektor:
Gajczak wr.

REWIZYJNA:
Szatkowski wr.

I) Sprawozdanie Komisji gazowo-elektrycznej i wnioski

Na podstawie protokołu rewizyjnego z dnia 23. lipca 1909 i po przedstawieniu i wyjaśnieniu zamknięcia rachunkowego przez dyrektora Elektrowni miejskiej, uchwalił Komitet wykończony na posiedzeniu dnia 26. lipca 1909 r., a pełna Komisja gazowo-elektryczna na posiedzeniu dnia 30. lipca 1909 r. wniosek Komitetu rewizyjnego, na udzielenie absolutorjum zarządowi Elektrowni miejskiej z czynności w roku 1908.

Kraków, dnia 1. sierpnia 1909.

